

Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności do 2030 r. *“Przywracanie przyrody do naszego życia”.*

Bruksela, dnia 20.5.2020 r.
COM(2020) 380 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030

Przywracanie przyrody do naszego życia

Czym jest nowa Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności do 2030 r.

- Nowa strategia na rzecz bioróżnorodności 2030 jest wszechstronnym, systemowym, ambitnym i długoterminowym planem mającym na celu ochronę przyrody i odwrócenie procesu degradacji ekosystemów.
- Jest ona kluczowym filarem **Europejskiego Zielonego Ładu** (planu działań na rzecz zrównoważonej gospodarki UE i osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r.), który ma odegrać decydującą rolę w procesie odbudowy europejskiej gospodarki po kryzysie wywołanym przez koronawirusa.
- Dzięki wdrażaniu tej strategii UE pozostanie w awangardzie międzynarodowych działań na rzecz globalnych dóbr publicznych i realizacji celów zrównoważonego rozwoju.

Dlaczego musimy chronić różnorodność biologiczną?

- Różnorodność biologiczna ma zasadnicze znaczenie dla życia na naszej planecie i dla gospodarki. **Zdrowa natura chroni nas i zaopatruje nas w dobra.**
- Różnorodność biologiczna i ekosystemy **zapewniają** żywność, zdrowie i leki, surowce, rekreację i dobre samopoczucie, służą jako filtr powietrza i wody, dzięki czemu klimat pozostaje w równowadze, odpady stają się ponownie zasobami, a rośliny uprawne są zapylane i rodzą żyzne plony.
- Gospodarka w znaczącym stopniu korzysta z zasobów przyrody: **wg raportu Campaign for Nature połowa światowego produktu krajowego brutto (PKB) – ok. 40 bln euro – jest bezpośrednio zależna od przyrody.**

Dlaczego musimy chronić różnorodność biologiczną?

- Ze względu na niezrównoważoną działalność człowieka **przyroda ginie na naszych oczach.**
- W ciągu **ostatnich 40 lat** łączna wielkość populacji dziko żyjących kręgowców na świecie **zmniejszyła się o ok. 60 proc.**
- Wyginięciem **zagrożonych jest 1 milion gatunków.**

Dlaczego musimy chronić różnorodność biologiczną?

- Utrata różnorodności biologicznej i kryzys klimatyczny to dwa powiązane ze sobą zjawiska, które wpływają na siebie negatywnie.
- Odbudowa lasów, rekultywacja gleb i terenów podmokłych oraz tworzenie terenów zielonych w miastach to niezbędne czynniki przeciwdziałania zmianie klimatu, **których wdrożenie jest niezbędne do 2030 r.**

Koszty gospodarcze i społeczne zaniechania działań:

1. Koszty gospodarcze i społeczne zaniechania działań byłyby olbrzymie. Wg raportu Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) z 2009 r. **w latach 1997–2011** gospodarka światowa **traciła** na usługach ekosystemowych (jest to wkład naturalnych ekosystemów w szeroko pojęty dobrobyt człowieka) **3,5–18,5 bln euro** rocznie, a na degradacji gleby **5,5–10,5 bln euro** rocznie*.
2. Utrata różnorodności biologicznej i załamanie ekosystemów to jedno z **największych zagrożeń** dla ludzkości w najbliższym dziesięcioleciu.
3. Różnorodność biologiczna stanowi **podstawę bezpieczeństwa żywnościowego**.

* „Różnorodność biologiczna: finanse oraz ekonomiczne i biznesowe uzasadnienie działań” OECD 2019

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Koszty gospodarcze i społeczne zaniechania działań:

4. Utrata różnorodności biologicznej jest nieodłącznie związana ze zmianą klimatu i ma na nią negatywny wpływ.
5. Utrata różnorodności biologicznej prowadzi do zmniejszenia plonów i połowów ryb, do strat gospodarczych spowodowanych powodziami i innymi klęskami żywiołowymi oraz do utraty potencjalnych nowych źródeł leków.
6. Ponad **75 proc. upraw roślin na świecie** zależy od zapylania przez zwierzęta.
7. Prognozuje się, że średnie plony **zbóż** w skali globalnej spadną o **3–10 proc. na każdy stopień ocieplenia** powyżej obecnego poziomu.

Działania planowane w ramach nowej unijnej strategii ochrony różnorodności biologicznej:

1. Powstanie spójnej sieci obszarów chronionych obejmującej co najmniej:

• **30 proc. gruntów**
w Europie

• **30 proc. mórz**
w Europie

- ze skutecznym zarządzaniem, z bardziej rygorystyczną ochroną obszarów o wysokiej bioróżnorodności, w tym lasów zbliżonych do naturalnych i starodrzewów oraz z prawnie wiążącymi celami w zakresie odbudowy zasobów przyrodniczych.

Działania planowane w ramach nowej unijnej strategii ochrony różnorodności biologicznej:

2. Odbudowa zasobów przyrodniczych (zdegradowanych ekosystemów lądowych i morskich) w Unii Europejskiej poprzez:

- Zwiększenie skali **rolnictwa ekologicznego** (o 25%) i **elementów krajobrazu charakteryzujących się bogatą różnorodnością biologiczną** (o 10%) na gruntach rolnych

- Powstrzymanie i odwrócenie procesu spadku liczebności **owadów zapylających**

- Ograniczenie stosowania pestycydów i ryzyka związanego z ich stosowaniem o **50% do 2030 r.**

- Zazielenianie obszarów miejskich (miasta powyżej 20 tys. mieszkańców powinny opracować do końca 2021 r. plany zazieleniania)

- Przywrócenie co najmniej **25 tys. km** rzek w UE do stanu charakterystycznego dla rzek swobodnie płynących

- Zwiększenie powierzchni lasów, poprawa ich stanu zdrowia i odporności oraz zasadzenie co najmniej **3 mld** drzew do 2030 r.

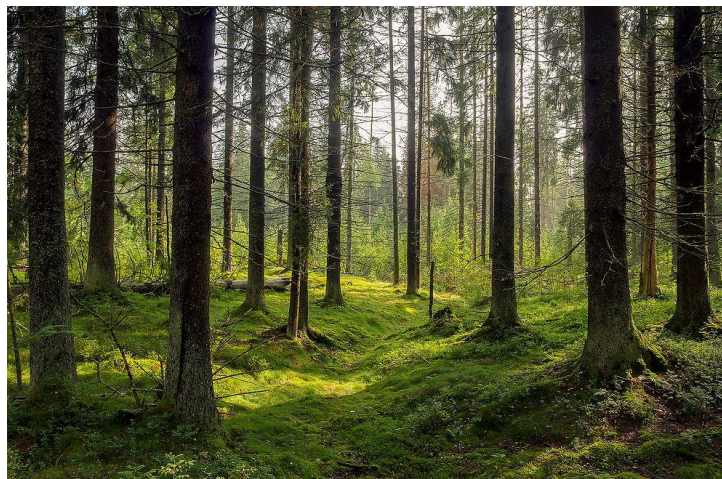
Co strategia oznacza dla gruntów rolnych?

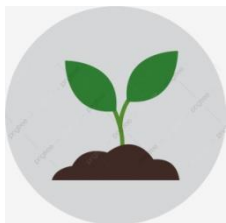
- W strategii na rzecz bioróżnorodności, a także w opublikowanej w tym samym czasie strategii „od pola do stołu” przewidziano zobowiązanie do odwrócenia tendencji spadkowej w odniesieniu do populacji **owadów zapylających**.
- Komisja proponuje, aby **10 proc. gruntów rolnych stanowiły elementy krajobrazu charakteryzujące się wysoką różnorodnością**, na przykład w formie żywopłotów lub pasów kwietnych, oraz zaleca znaczne zmniejszenie wpływu sektora rolnego na środowisko do 2030 r. Postęp w realizacji tego celu będzie podlegał stałej weryfikacji i w razie potrzeby korekcie, aby złagodzić niekorzystne skutki dla bioróżnorodności, bezpieczeństwa żywnościowego i konkurencyjności rolników.
- Jedną czwartą gruntów rolnych należy do 2030 r. zagospodarować na potrzeby **rolnictwa ekologicznego**, a stosowanie środków ochrony roślin i związane z tym zagrożenia, podobnie jak stosowanie najbardziej niebezpiecznych pestycydów, należy ograniczyć o 50 proc.

Co strategia oznacza dla lasów?

- Przewidziano znaczną mobilizację środków w celu ochrony i odbudowy lasów w UE, w tym lasów pierwotnych i starodrzewów.
- W strategii zapisano również cel, który zakłada zasadzenie do 2030 r. **3 mld dodatkowych drzew** w UE, tj. dwukrotny wzrost w porównaniu z obecnie obserwowaną tendencją.
- W zamierzeniu działania te mają doprowadzić do **zwiększenia powierzchni zalesionej w Unii**, podniesienia odporności lasów oraz zwiększenia ich roli w odbudowie utraconej bioróżnorodności, łagodzeniu zmiany klimatu i ułatwianiu dostosowania się do tej zmiany.

Co strategia oznacza dla gleby?

- W strategii zapisano zobowiązanie do **odbudowy zdegradowanych gleb**, aktualizacji unijnej strategii tematycznej w dziedzinie ochrony gleby oraz realizacji unijnych i międzynarodowych zobowiązań na rzecz neutralności degradacji gruntów.
- Plan działania na rzecz eliminacji zanieczyszczeń powietrza, wody i gleby, który Komisja przyjmie w 2021 r., będzie miał na celu w szczególności **zapobieganie zanieczyszczeniu gleby** i usuwanie jego skutków.

Co strategia oznacza dla ekosystemów słodkowodnych i morskich?

- Wzmocnieniu ulegnie wdrażanie i egzekwowanie unijnych ram prawnych dotyczących wody i przyrody. W związku z tym **co najmniej 25 tys. km rzek ponownie odzyska swobodny przepływ** dzięki usunięciu barier i przywróceniu równin zalewowych.
- Strategia ma na celu wzmocnienie ochrony ekosystemów morskich i przywrócenie ich do stanu równoważnego z „dobrym stanem środowiska”, w tym poprzez rozszerzenie obszarów chronionych oraz **ustanowienie obszarów ściśle chronionych w celu odbudowy siedlisk i stad ryb**.
- Podkreślono w niej potrzebę stosowania podejścia ekosystemowego do zarządzania działalnością człowieka na morzu. Oznacza to konieczność ograniczenia nadmiernej eksploatacji zasobów rybnych do poziomu maksymalnego podtrzymywalnego połowu (tj. poziomu, który pozwoli zagwarantować zdrową przyszłość biomasy stad), wyeliminowania przyłowu – lub przynajmniej ograniczenia go do poziomów niepowodujących zagrożenia – aby **ochronić morskie ssaki, żółwie i ptaki, zwłaszcza te, które są zagrożone wyginięciem** lub których populacja jest w złym stanie. Konieczne jest także wyeliminowanie praktyk przyczyniających się do niszczenia dna morskiego.

Co strategia oznacza dla miast i samorządów terytorialnych?

- Promowanie zdrowych ekosystemów, zielonej infrastruktury i rozwiązań opartych na zasobach przyrody powinno być systematycznie uwzględniane w miejskim planowaniu przestrzennym, w tym przy projektowaniu budynków, przestrzeni publicznych i infrastruktury. Powinno to się odbywać we współpracy z Porozumieniem Burmistrzów w celu stworzenia ruchu na rzecz działań i strategii w zakresie przyrody i bioróżnorodności w ramach nowego „**Porozumienia w sprawie zielonego miasta**”.

Zielony dach biblioteki UW

Foto: Adrian Gryczuk

Co strategia oznacza dla zanieczyszczenia środowiska?

- Zanieczyszczenie środowiska jest główną przyczyną utraty bioróżnorodności. W strategii zaapelowano o **wyeliminowanie do 2030 r. zanieczyszczeń z przepływów azotu i fosforu pochodzących z nawozów**.
- Do 2030 r. stosowanie nawozów należy **ograniczyć o co najmniej 20 proc.** Aby osiągnąć ten cel, Komisja przedstawi plan działania na rzecz eliminacji zanieczyszczeń powietrza, wody i gleby (w 2021 r.), plan zintegrowanej gospodarki składnikami odżywczymi (w 2022 r.) oraz unijną strategię w zakresie chemikaliów na rzecz zrównoważoności.

Co strategia oznacza dla rozprzestrzeniania się inwazyjnych gatunków obcych?

- W strategii zawarto zobowiązanie do znacznego ograniczenia wprowadzania inwazyjnych gatunków obcych w celu **zmniejszenia o 50 proc. liczby gatunków z czerwonej księgi, dla których inwazyjne gatunki obce stanowią zagrożenie**. W tym celu przewiduje się intensyfikację działań służących wdrożeniu rozporządzenia w sprawie inwazyjnych gatunków obcych, koncentrując się na zapobieganiu wprowadzania nowych gatunków inwazyjnych i zarządzaniu zdomowionymi gatunkami inwazyjnymi

Działania planowane w ramach nowej unijnej strategii ochrony różnorodności biologicznej:

3. Tworzenie nowych miejsc pracy

- Odbudowa przyrody oznacza tworzenie bezpośrednio i pośrednio **lokalnych miejsc pracy**, które prowadzą do ożywienia społeczności lokalnych.
- **Z 25 proc. budżetu UE** przeznaczonych na **działania w dziedzinie ochrony klimatu** znaczna część zostanie zainwestowana w ochronę różnorodności biologicznej i rozwiązania oparte na ochronie zasobów przyrody.
- 1,3 mln z 9,6 mln miejsc pracy w rolnictwie w UE jest bezpośrednio lub pośrednio związanych z siecią Natura 2000. W **sektorze turystyki** zatrudnionych jest 12 mln osób w całej Europie. 3,1 mln z nich pracuje w miejscach powiązanych z obszarami chronionymi takimi jak **Natura 2000**.
- Szacuje się, że sieć **Natura 2000** przyczyni się do powstania kolejnych **100 tys. miejsc pracy** w zarządzaniu obszarami chronionymi i w działalności związanej z ochroną przyrody oraz **70 tys. pośrednich i pochodnych miejsc pracy**. Szacunki te opierają się na założeniu, że w ramach sieci inwestowanych będzie **rocznie 6 mld euro** w zarządzanie i odbudowę siedlisk przyrodniczych.

Działania planowane w ramach nowej unijnej strategii ochrony różnorodności biologicznej:

4. Umożliwienie zmiany transformacyjnej

- **Na rzecz różnorodności biologicznej przeznaczonych będzie 20 mld euro rocznie** z różnych źródeł, w tym funduszy UE oraz finansowania krajowego i prywatnego.
- **Kwestie** związane z kapitałem naturalnym i różnorodnością biologiczną zostaną uwzględnione w praktykach biznesowych.
- Przyspieszone zostanie wdrażanie i egzekwowanie **prawodawstwa UE** w zakresie ochrony środowiska.
- **Ukończona zostanie sieć Natura 2000** i wprowadzone skuteczne zarządzanie wszystkimi obszarami chronionymi.
- **UE** będzie zajmować **czołową pozycję na świecie**, jeśli chodzi o reakcję na kryzys w dziedzinie różnorodności biologicznej.
- **Komisja** skorzysta ze wszystkich narzędzi w ramach działań zewnętrznych i partnerstw międzynarodowych, aby podczas **Konferencji Stron Konwencji o różnorodności biologicznej w 2021 r.** wypracować nowe i ambitne światowe ramy ONZ w zakresie ochrony bioróżnorodności.

Działania, które zobowiązuje się podjąć Komisja Europejska	Orientacyjny harmonogram
I. SPÓJNA SIEĆ OBSZARÓW CHRONIONYCH	
1. Kryteria i wytyczne w zakresie określania i wyznaczania dodatkowych obszarów chronionych i korytarzy ekologicznych, odpowiednich planów zarządzania oraz wkładu innych skutecznych, obszarowych środków ochronnych i zazieleniania miast w realizację unijnych celów ochrony przyrody na 2030 r.	2020
2. Ocena postępów UE w realizacji wyznaczonych na 2030 r. celów dotyczących obszarów chronionych oraz ocena konieczności podjęcia dodatkowych działań legislacyjnych lub innych	do 2024

Działania, które zobowiązuje się podjąć Komisja Europejska

Orientacyjny harmonogram

II. UNIJNY PLAN ODBUDOWY ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH

1. Wniosek w sprawie celów UE dotyczących odbudowy zasobów przyrodniczych	2021
2. Wytyczne dotyczące wyboru gatunków i siedlisk w celu zapewnienia, aby co najmniej 30 % chronionych gatunków i siedlisk, których stan ochrony nie jest obecnie właściwy, osiągnęły właściwy stan ochrony do 2030 r. lub wykazywały zdecydowaną, pozytywną tendencję	2020
3. Przegląd dyrektywy w sprawie zrównoważonego stosowania pestycydów oraz rozszerzenie zakresu przepisów dotyczących zintegrowanego zarządzania ochroną przed szkodnikami	2022
4. Przegląd i ewentualna zmiana inicjatywy UE na rzecz owadów zapylających	2020
5. Środki służące zapewnieniu, aby w planach strategicznych WPR państw członkowskich określono wyraźne krajowe wartości w odniesieniu do strategii na rzecz bioróżnorodności i strategii „od pola do stołu”, wspierane m.in. za pomocą instrumentów WPR i poprzez wdrażanie dyrektywy siedliskowej	od 2020
6. Plan działania na rzecz rolnictwa ekologicznego na lata 2021–2026	2020
7. Przegląd strategii tematycznej w dziedzinie ochrony gleby	2021
8. Nowa strategia leśna UE, w tym plan działania dotyczący zasadzenia w UE co najmniej 3 mld dodatkowych drzew do 2030 r.	2021
9. Dalsze rozwijanie Systemu Informacji o Lasach w Europie	od 2020
10. Wytyczne dotyczące przyjaznych różnorodności biologicznej praktyk zalesiania, ponownego zalesiania oraz leśnictwa bliższego naturze	2021

Działania, które zobowiązuje się podjąć Komisja Europejska

Orientacyjny harmonogram

www.gdos.gov.pl

11. Ocena podaży i popytu w zakresie biomasy w UE i na świecie oraz ich wpływu na równoważony rozwój	w toku
12. Badanie dotyczące zrównoważonego charakteru biomasy leśnej i jej wykorzystywania do produkcji energii	2020
13. Wytyczne operacyjne dotyczące nowych kryteriów zrównoważonego rozwoju w zakresie biomasy leśnej wykorzystywanej do produkcji energii	2021
14. Przegląd danych dotyczących biopaliw o wysokim ryzyku spowodowania pośredniej zmiany użytkowania gruntów i wyznaczenie ścieżki ich stopniowego wycofania do 2030 r.	2021
15. Nowy plan działania w celu ochrony zasobów rybnych i ochrony ekosystemów morskich	2021
16. Wytyczne i wsparcie dla państw członkowskich na potrzeby identyfikacji miejsc i pomocy w uruchomieniu finansowania w celu przywrócenia 25 000 km rzek do stanu charakterystycznego dla rzek swobodnie płynących	2021
17. Wytyczne techniczne dla państw członkowskich dotyczące środków przyjmowanych przez nie na potrzeby przeglądu zezwoleń na pobór i piętrzenie wód oraz przywrócenia przepływów hydrobiologicznych w zmienionych planach gospodarowania wodami w dorzeczach	2023
18. Ustanowienie europejskiej platformy na rzecz zazieleniania miast w ramach nowego Porozumienia w sprawie zielonego miasta zawartego z miastami i burmistrzami	2021
19. Doradztwo techniczne na temat zazieleniania obszarów miejskich i pomoc w mobilizowaniu funduszy oraz budowaniu zdolności dla państw członkowskich, władz lokalnych i regionalnych, w tym w celu opracowania planów zazieleniania obszarów miejskich	2021
20. Plan zintegrowanej gospodarki składnikami odżywczymi	2022

Działania, które zobowiązuje się podjąć Komisja Europejska

Orientacyjny harmonogram

III. UMOŻLIWIENIE ZMIANY TRANSFORMACYJNEJ

1. Ocena skuteczności nowych ram zarządzania różnorodnością biologiczną opartych na współpracy oraz ocena konieczności wprowadzenia rozszerzonego – prawnie wiążącego lub innego – podejścia do zarządzania różnorodnością biologiczną	2023
2. Przegląd i ewentualna zmiana dyrektywy w sprawie przestępstw przeciwko środowisku	2021
3. Nowa inicjatywa w zakresie zrównoważonego ładu korporacyjnego dotycząca praw człowieka i obowiązku dochowania należytej staranności w zakresie ochrony środowiska oraz obowiązkowego zachowania należytej staranności w gospodarczych łańcuchach wartości	2021
4. Wsparcie tworzenia inicjatywy biznesu UE na rzecz różnorodności biologicznej	od 2020
5. Odnowiona strategia zrównoważonego finansowania	2020
6. Akt delegowany przyjęty na podstawie rozporządzenia w sprawie systematyki zrównoważonego rozwoju mający na celu ustanowienie wspólnej klasyfikacji działalności gospodarczej, która w znacznym stopniu przyczyni się do ochrony i przywrócenia różnorodności biologicznej i ekosystemów	2021
7. Metody, kryteria i normy mające na celu uwzględnienie w większym stopniu kwestii różnorodności biologicznej w procesie podejmowania decyzji w sprawach publicznych i biznesowych na wszystkich szczeblach oraz dokonanie pomiaru śladu środowiskowego produktów i organizacji	2021
8. Propagowanie inicjatywy na rzecz międzynarodowego rozliczania kapitału naturalnego	2021
9. Utworzenie nowego centrum wiedzy o różnorodności biologicznej	2020
10. Wniosek dotyczący zalecenia Rady w sprawie zachęcania do współpracy w obszarze edukacji na rzecz zrównoważenia środowiskowego, w tym edukacji o różnorodności biologicznej	2021

Działania, które zobowiązuje się podjąć Komisja Europejska

Orientacyjny harmonogram

IV. UNIA EUROPEJSKA NA RZECZ AMBITNEGO ŚWIATOWEGO PROGRAMU NA RZECZ RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ

1. Wynegocjowanie porozumienia w sprawie ambitnych ram różnorodności biologicznej na okres po 2020 roku na 15. Konferencji Stron Konwencji o różnorodności biologicznej (CBD COP15)	2020–21
2. Wynegocjowanie ambitnego porozumienia w sprawie morskiej różnorodności biologicznej na obszarach znajdujących się poza jurysdykcją krajową oraz trzech rozległych chronionych obszarów morskich na Oceanie Południowym	od 2020
3. Ocenienie wpływu umów handlowych na różnorodność biologiczną i, w razie potrzeby, podjęcie działań następczych	od 2020
4. Środki mające na celu unikanie lub zminimalizowanie wprowadzania do obrotu w UE produktów związanych z wylesianiem lub degradacją lasów	2021
5. Przegląd Planu działania UE przeciwko nielegalnemu handlowi dziką fauną i florą	2021
6. Wniosek w sprawie dalszego zaostrzenia przepisów dotyczących handlu kością słoniową w UE	2020
7. Inicjatywa „NaturAfrica” służąca ochronie dzikiej przyrody i kluczowych ekosystemów	od 2021

Podsumowanie

- ❖ Zaproponowane w tej strategii zobowiązania torują drogę do ambitnych i niezbędnych zmian, które zapewnią dobrostan i dobrobyt gospodarczy obecnych i przyszłych pokoleń w zdrowym środowisku.
- ❖ Wypełnianie tych zobowiązań będzie uwzględniać różnorodność wyzwań w poszczególnych sektorach, regionach i państwach członkowskich, uznawać potrzebę zapewnienia sprawiedliwości społecznej, rzetelności i włączenia społecznego zgodnie z Europejskim filarem praw socjalnych oraz będzie wymagać poczucia odpowiedzialności i intensywnych, wspólnych starań UE, jej państw członkowskich, zainteresowanych stron i obywateli.
- ❖ Komisja zwraca się do Parlamentu Europejskiego i Rady o zatwierdzenie niniejszej strategii przed 15. Konferencją Stron Konwencji o różnorodności biologicznej (odbędzie się w II kwartale 2021 r.) W celu zapewnienia pełnej odpowiedzialności politycznej za tę strategię Komisja proponuje włączenie kwestii postępów w jej realizacji jako stałego punktu do porządku obrad na posiedzeniach Rady Europejskiej i Parlamentu Europejskiego.

Dziękuję za uwagę

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Piotr Derlacz